

Dodatok č.1/2023

k Školskému vzdelávaciemu programu

Podporné opatrenia

1.stupeň podpory – všetci žiaci	= podporná úroveň 1. stupňa
2.stupeň podpory – rizikovní žiaci	= podporná úroveň 2. stupňa
3.stupeň podpory – žiaci so ŠVVP	= podporná úroveň 3.,4.,5. stupňa CPP/ŠCPP

Školu navštevujú žiaci prevažne z mesta Žarnovica a okolitých obcí, pre ktoré je škola v Žarnovici spádovou školou. Poslednú skupinu tvoria žiaci z obcí mimo školského obvodu, ktorých rodičia prejavili záujem o vzdelávanie a výchovu v duchu katolíckej viery a morálky poskytované našou školou.

Dlhodobu podporu poskytujeme aj žiakom so ŠVVP, ktorí sú vzdelávaní v bežnej triede (mentálne postihnutie, vývinové poruchy) s pomocou pedagogických asistentov.

Týmto žiakom sa pravidelne venuje výchovná poradkyňa.

Na škole funguje podporný tím, ktorý tvorí výchovná poradkyňa, asistenti učiteľa, vedenie školy, vedúci PK a MZ a triedni učitelia.

1. Stupeň podpory pre všetkých žiakov navštevujúcich ZŠ

Zákon č.245/2008 Z. z. Zákon o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov, stanovuje:

§ 2 ag) Inkluzívnym vzdelávaním je spoločná výchova a vzdelávanie žiakov uskutočňovaná na základe rovnosti príležitostí a rešpektovania ich výchovno-vzdelávacích potrieb a individuálnych osobitostí a podporujúca ich aktívne zapojenie do výchovno-vzdelávacích činností školy alebo školského zariadenia.

PRÁCA SO VŠETKÝMI ŽIAKMI ZŠ

Všeobecné

- Na začiatku hodiny stanoviť program a na konci ho zrekapitulovať, pravidelne robiť prehľad prebratého učiva alebo činnosti, opakovať a upevňovať vedomosti a zručnosti;
- Jasne vykomunikovať požiadavky na správanie a prácu žiaka;
- Pre ľahšie pochopenie vysvetľovaného učiva sa odporúča používať názorné ukážky konkrétnych predmetov;
- Rozvíjať základné myšlienkové operácie prostredníctvom rozvoja schopnosti počúvať, rozumieť hovorenému a formulovať vlastné výpovede;
- Rešpektovať individuálne psychomotorické tempo žiaka, predĺžiť časovú dotáciu, poskytnúť mu dostatočný čas na vypracovanie úloh;
- Pred žiaka predkladať iba reálne ciele. Výkony žiaka hodnotiť vzhľadom k jeho možnostiam, porovnávať jeho predchádzajúce výkony - súťaženie so sebou samým;
- Pri hodnotení využívať zásadu „často, ale v menšom rozsahu“, žiaka hodnotiť priebežne, vopred informovať o obsahu a rozsahu kontrolných, tematických a štvrťročných prác a diktátov;
- V jeden deň písať písomnú prácu maximálne z dvoch predmetov;
- Ak bol žiak hodnotený známkomu nedostatočnou, môže byť preskúšaný znova v prípade, ak bol jeho slabý výsledok zapríčinený jeho aktuálnym zdravotným alebo psychickým stavom, o ktorom bol učiteľ vopred informovaný;

- Pomôcť žiakovi prekonať prípadný neúspech, aby sa u neho neprehlboval pocit menejcennosti v porovnaní so spolužiakmi, poverovať ho úlohami, v ktorých by mohol byť úspešný. Nikdy nezosmiešňovať žiaka za jeho slabší alebo neúspešný výkon;
- Pozitívne motivovať, podporovať vo vykonávanej činnosti, využívať pochvalu, ocenenie a povzbudenie, poskytovať pomoc na individuálnej úrovni;
- Dať žiakovi príležitosť ukázať svoje silné stránky a priebežne ho oceňovať za drobné úspechy. Je veľmi dôležité, aby pedagóg žiaka nestrápnal, neponižoval a nezosmiešňoval. Pre žiaka je primárne dôležité zachovať si sebaúctu;
- Pomôcť žiakom zaradiť sa do skupinových aktivít;
- Budovať v triede rešpektujúcu a bezpečnú atmosféru;
- Preukázateľne (zápisom) spolupracovať so zákonnými zástupcami a oboznámiť ich s konkrétnymi problémami žiaka;

Slovenský jazyk a literatúra

- Po napísaní diktátu dať možnosť žiakovi opraviť svoje chyby. Auto korektúra je jedna z veľmi dôležitých úloh práce a výborný prostriedok k náprave ťažkostí. Ak je žiak schopný nájsť si chyby, je to veľký pokrok.
- Text, ktorý žiak číta, kontrolovať;
- Používať gramatické súhrny pri osvojovaní si učiva.

Matematika

- Opakovane žiaka motivovať a povzbudzovať k výkonu, čím získa sebaistotu;
- Zadávať prevažne predtlačené kontrolné práce;
- Žiakovi umožniť dostatočný priestor na kontrolu práce;
- Rozlišovať chyby vzniknuté z nezvládnutého učiva a chyby vznikajúce chybným odpisom, zámenou poradia číslíc, písmen, chybným zápisom číslíc pod seba;
- Pracovné postupy rozplánovať na jednotlivé menšie kroky;
- Pred skúšaním dať žiakovi podobné úlohy a príklady na domácu prípravu;
- Tolerovať používanie názoru na prstoch;
- Od siedmeho ročníka umožniť používanie kalkulačky, pri úlohách, kde nie je cieľom precvičovanie numerických príkladov;
- Používať tabuľku násobkov podľa potreby, min. do 5. ročníka;
- Mať možnosť používať štvorcový papier pre podpisovanie príkladov;
- Používať gradované kontrolné práce;
- Domáce úlohy dávať len z prebratého učiva.

Cudzí jazyk

- Výuku smerovať na verbálne osvojovanie si cudzieho jazyka, osvojenie si praktických vetných celkov – dorozumievanie sa v cudzine, využívať Quizlet, slovník zaužívaných výrazov a idiémov, pádových väzieb sloves s predložkami, väzieb podstatných mien so slovesami...;
- Nie je vhodné vysvetľovať viac gramatických javov, pravidiel naraz – napr. jedno modálne sloveso, precvičiť a dotréňovať vo väzbách a postupne ďalšie;
- Nové slová si osvojovať vo väzbách, spájať obrázky so slovami, vyhľadávať slovné spojenia k situačným obrázkom, nové prvky napr. gramatického učiva hneď spájať s komunikáciou;
- Zamerať sa na osvojovanie odporúčanej slovnej zásoby a slovných spojení, viet a fráz (možné je používať IKT, zvukové ukážky, prípadne žiak opakuje po učiteľovi);
- Používať čo najviac názornosti;

- Žiadať od žiaka osvojenie a používanie gramatických pravidiel;
- Zamerať sa na schopnosť žiaka porozumieť jazyku a dohovoriť sa v bežných situáciách, učiť žiaka bežným nadpisom, krátkym pokynom (napr. stanica, obchod,...);
- Pri výučbe je vhodné využívať jednoduché básničky, pesničky, porekadlá, hádanky, vtipy...;
- Zamerať sa na správnu výslovnosť;
- Používať dopĺňovanie vhodných slov do viet (ústnou formou);
- Trénovať reakcie na pokyny v cudzom jazyku bez prekladu do slovenského jazyka;
- Využívať audio nahrávky k tréningu správnej výslovnosti;
- Vždy sa presvedčiť, či žiak porozumel zadaniu;
- Používať gramatické prehľady nepravidelné slovesá počas vyučovania (2. stupeň ZŠ);
- Odložiť skúšanie z dôvodu dlhodobej absencie;
- Diferencovať úlohy podľa potreby.

Ostatné predmety

- Alternatívne formy zisťovania vedomostí sú vhodné tiež v rámci ostatných predmetov;
- Tolerovať pracovné, psychomotorické tempo, tempo písania, čítania, počítania;
- V náukových predmetoch zvýrazniť podstatné, naučiť pracovať s pojmovými mapami so zápisom pojmov, vzťahov a súvislostí, ktoré môže žiak v zjednodušenej forme;
- Multisenzoriálny prístup vo výuke – používať pri výklade, pri osvojovaní si nového učiva čo najviac zmyslov (počúvaj-pozerať-hovor-napiš-ukáž);
- Skontrolovať porozumenie zadania, dovoliť žiakovi otázky aj v priebehu práce, písomky, priebežne usmerniť v prípade potreby v samostatnej práci;
- Kontrolovať postup práce, nielen výsledok;
- Ústretový, nápomocný prístup pri odpovediach, klásť pomocné otázky, nestresovať, nedávať priestor pre výsmech spolužiakov, výnimočne poskytnúť možnosť odpovede mimo triedy;
- Častú motiváciu, povzbudenie a poskytnutie spätnej väzby;
- Rozdelenie pokynov na menšie časti;
- Okrem slovenského jazyka tolerovať zníženú kvalitu písomného prejavu (do hodnotenia nezahrňovať chyby vznikajúce chybným odpisom, nedostatočnou úpravou, tolerovať zápis tlačenými písmenami);
- Ponechať žiakovi viac času, tolerovať pomalšie pracovné tempo;
- Preferovať ústny prejav, nenaliehať na pohotovú odpoveď, nápomocný prístup;
- Ponechať dostatok času na spracovanie a kontrolu písomných prác;
- V prípade potreby pomôcť žiakovi s porozumením textu a zadania;
- Častejšie využívať názorné pomôcky;
- Záujem žiaka o dané učivo vyvolávať tiež používaním rôznych vizuálnych pomôcok, farieb (fixky, kriedy,...), do výučby začleňovať názorné a praktické ukážky.

2. Stupeň podpory žiakov v riziku

Sú to žiaci:

- z cudzojazyčného prostredia, ktorých prvým jazykom nie je slovenčina;
- predčasne zaškolení (nezrelí);
- so začínajúcimi problémami v učení (predpoklad VPU);

- v diagnostickom procese s problémami v učení, v správaní ...;
- v „hraničnom“ intelektovom pásme;
- s aktuálnymi osobnými problémami (rozvod, úmrtie v rodine, šikanovanie);
- so psychickými problémami krátkodobého a dlhodobého charakteru (sebapoškodzovanie, užívanie návykových látok ...);
- so zdravotnými problémami (často chorí, zdravotne oslabení ...).

POSTUP PRÁCE SO ŽIAKMI V RIZIKU.

1. Identifikovanie problémov žiaka v oblasti učenia, správania žiaka rodičom, učiteľom, ŠPT.
2. Podporné opatrenia:
 - návrhy na úpravu v školskom prostredí - intervencia triedneho učiteľa, učiteľa predmetu, školského psychológa, šk. špeciálneho pedagóga, podpora pedagogického asistenta (ak je možnosť)
 - návrhy na úpravu v domácom prostredí (navýšenie času na prípravu, pomoc a kontrola od rodiča pri vypracúvaní domácich úloh, zavedenie režimu a systému práce doma...) podľa odporúčaní ŠPT
 - tieto návrhy musia byť zaznamenané v tlačive (viď príloha č.1 Záznam z konzultačného stretnutia – odporúčania pre prácu so žiakom v riziku)
 - učiteľ informuje o návrhoch rodiča a člena ŠPT a kópiu tlačiva odovzdá členovi ŠPT (tlačivo bude súčasťou prípadnej žiadosti o diagnostické vyšetrenie žiaka)
3. V prípade potreby delegovanie žiaka na diagnostické vyšetrenie.

PRÁCA PEDAGÓGOV SO ŽIAKMI V RIZIKU

Je v kompetencii učiteľa, ktoré z nasledujúcich odporúčaní použije, najlepšie po dohode s členom ŠPT.

Tieto odporúčania musia byť zaznamenané v tlačive (viď príloha č.1 Záznam z konzultačného stretnutia - Odporúčania pre prácu so žiakom v riziku).

Zároveň je nutné dodržiavať Odporúčania pri práci so všetkými žiakmi (všeobecné aj pre jednotlivé predmety).

Slovenský jazyk – 1. stupeň (ISCED 1)

- Uprednostňovať preverovanie vedomostí podľa preferencií žiaka, ústna alebo písomná forma odpovede;
- Vhodná je tiež forma doplnovačiek, testov s voľbou správnych odpovedí;
- Pri písomnom prejave je možné, aby si žiak diktoval, čo píše a naučil sa po sebe kontrolovať si text;
- Pri písaní je lepšie písať znamienka ihneď, aj keď sa poruší zásada plynulého písania.
- Pri prepise a odpise kombinovať prepis s doplnovačkami, umožniť tiché „diktovanie si“, množstvo prepisovaného textu redukovať, rešpektovať pomalšie tempo, častejšie žiaka kontrolovať;
- Stimulovať jemnú motoriku a motoriku rúk uvoľňovacími cvičeniami, dbať o správne držanie písacej potreby a sedenie.;
- Pri písaní poznámok dovoliť žiakovi písať si len hlavné body, rešpektovať osobné pracovné tempo žiaka;
- Nedávať prepisovať zošity kvôli úprave;
- Na hodinách slohu hodnotiť obsahovú stránku, nie gramatickú;
- Pri písaní diktátu voľiť pomalšie tempo diktovania;
- Možnosť doplnovacích cvičení namiesto diktátov na overenie znalosti pravopisných pravidiel;

- Diktáty nehodnotiť známkou horšou ako 3, vyčísliť percentuálne počet chýb alebo sledovaných javov;
- Písať diktát formou doplnovačky, hodnotiť všetky chyby;
- V individuálnych prípadoch dovoliť žiakovi napísať diktát ako domácu úlohu pred diktovaním na vyučovacej hodine, aj inou formou zoznámiť sa najprv s diktovaným textom;
- Prispôbiť počet úloh pri preverovaní vedomostí alebo predĺžiť čas;
- Pri písaní rozdeliť dlhší celok na dve časti alebo viac častí;
- Rešpektovať tempo písania
- Umožniť žiakovi používať pomôcku, na ktorej má vzor písanej podoby jednotlivých písmen;
- Viest' žiaka k správnej technike čítania, v prípade potreby tolerovať aj slabikovanie. V individuálnom kontakte viesť žiaka k plynulému slabikovanému hlasnému čítaniu, napr. párovým čítaním, zadávať kratšie úseky. Neznámy text neklasifikovať;
- Zamerať sa na nácvik čítania s porozumením, pochopenie prečítaného textu overovať kladením otázok. Podľa potreby umožniť používať záložku, resp. čítacie okienko, odbúravať dvojité čítanie;
- Nestresovať, nezameriavať sa len na rýchlosť čítania, ale aj na kvalitu - t. z. kvalitu reprodukcie;
- Zadávať kratšie texty k čítaniu;
- Trénovať orientáciu v texte – napr. vyhľadávanie konkrétnych slov, viet v neznámom. alebo málo známom texte;
- V individuálnych prípadoch nevyvolávať na hlasné a dlhé čítanie pred triedou;
- Viest' k používaniu správnej techniky čítania;
- K domácej príprave dať čítať primerane dlhý text;
- Pred samotným čítaním vybrať z textu ťažké slová a precvičiť ich čítanie;
- Pred čítaním súvislého textu zaradiť rozcvičku čítanie písmen, slabík, slov;
- Pri mimo čítankovom čítaní zadávať len primerané časti diel, nezadávať príliš krátky časový limit na prečítanie.

Slovenský jazyk – 2. stupeň (ISCED 2)

- Uprednostňovať preverovanie vedomostí podľa preferencií žiaka. Ústna alebo písomná forma odpovede;
- Vhodná je tiež forma doplnovačiek, testov s voľbou správnych odpovedí;
- Pri písaní poznámok dovoliť žiakovi písať si len hlavné body, rešpektovať osobné pracovné tempo žiaka;
- Na hodinách slohu hodnotiť obsahovú stránku, nie gramatickú;
- Pri písaní diktátu voliť pomalšie tempo diktovania;
- Možnosť doplnovacích cvičení namiesto diktátov na overenie znalosti pravopisných pravidiel;
- Diktáty nehodnotiť známkou horšou ako 3, vyčísliť percentuálne počet chýb alebo sledovaných javov;
- Písať diktát formou doplnovačky, hodnotiť podľa klasickej stupnice;
- Prispôbiť počet úloh pri preverovaní vedomostí, alebo predĺžiť čas;
- Rešpektovať tempo písania. Rešpektovať, ak žiak nechce byť vyvolaný na hlasné a dlhé čítanie pred triedou.

Matematika

- Vytvárať žiakovi (s pomocou pedagogického asistenta) na kartičkách vzory na riešenie jednotlivých algoritmov, na ktorých bude mať rozkrokované jednotlivé matematické postupy a naučiť žiaka pracovať s nimi;
- Tolerovať pomalšie tempo;
- V numerických úlohách používať jeden spôsob vypočítania, ktorý žiakovi vyhovuje, dovoliť používanie kalkulačky, tabuľku násobkov, premeny jednotiek... (ideálne, ak si žiak vyrobí svoj vlastný „vzorkovník“ z matematiky, ale i z jazykov);

Cudzí jazyk - 1. stupeň (ISCED 1) a 2. stupeň (ISCED 2)

- Nie je vhodné vysvetľovať viac gramatických javov, pravidiel naraz – napr. jedno modálne sloveso, precvičiť a dotrénovať vo väzbách a postupne ďalšie;
- Preferovať verbálne osvojenie učenia sa učiva, písomnú formu ponechať ako vedľajšiu;
- Skúšanie naučených slovíčok písomnou formou zväžiť, chyby v zápise tolerovať, ak sú foneticky správne zapísané;
- Nežiaдаť od žiaka doslovné preklady;
- Žiaдаť od žiaka osvojenie a používanie gramatických pravidiel;
- Nedávať čítať dlhé a náročné texty;
- Odpovedať na základe otázok – pri reprodukcii súvislého textu využívať podporné otázky, resp. vypracovať pre žiaka štruktúrovanú osnovu.

Ostatné predmety - 1. stupeň (ISCED 1) a 2. stupeň (ISCED 2)

- Kľúčové písomné práce písať s predĺženým časom (cca o 20 %) alebo redukciou úloh.;
- V náukových predmetoch zvýrazniť podstatné, naučiť pracovať s pojmovými mapami so zápisom pojmov, vzťahov a súvislostí, ktoré môže žiak v zjednodušenej forme používať aj pri vlastnej odpovedi (heslovitý záznam, možnosť dokresľovania...);
- Zadaanie rozdeliť na kratšie úseky, kontrolovať postup práce, nielen výsledok;
- Zadávať krátke cvičenia, každodenné, postupne zvyšovať nároky po zvládnutí predchádzajúcich cvičení;
- Systematický individuálny prístup, aby žiak postupne prebral učivo;
- Rozdelenie pokynov na menšie časti a podľa potreby každú z nich žiakovi zvlášť opakovať;
- Pri písomnom overovaní vedomostí voliť skôr práce menšieho rozsahu, testové formy, stručné odpovede. Časovo limitované práce sú menej vhodné, hodnotiť po verbálnom doskúšaní žiaka;
- Priebežne overovať správne pochopenie zadania;
- Pri odpovediach, kde je potrebné vedieť poučky naspamäť, voliť možnosť dopĺňovania textu poučky alebo formou testov s výberom možných odpovedí;
- S dovoľením učiteľa umožniť fotenie mobilom a kopírovanie poznámok spolužiaka, zvukový záznam výkladu a pod.

3. Stupeň podpory pre žiakov so ŠVVP

POSTUP PRÁCE SO ŽIAKMI PO DIAGNOSTICKOM VYŠETRENÍ

1. Po absolvovaní diagnostického vyšetrenia a prijatí správy z vyšetrenia nasleduje konzultácia s rodičom, konzílium s pedagogickými zamestnancami o záveroch z vyšetrenia a nastavenia ďalšej práce so žiakom.
2. Integrácia žiaka so súhlasom rodiča.
3. Práca ŠPT so žiakom.

4. Hodnotenie žiaka na konci každého hodnotiaceho obdobia (na polroku a konci školského roka).
5. Delegovanie žiaka na rediagnostické vyšetrenie podľa potreby.

PSYCHOLOGICKE ODPORUCANIA PRE PEDAGOGOV PRI PRACI SO ŽIAKMI SO ŠVVP

Učiteľ postupuje podľa záverov a odporúčaní z diagnostického vyšetrenia v CPP a na základe konzultácie s členom ŠPT.

Konkrétne odporúčania z konzultačného stretnutia musia byť zaznamenané v tlačive a založené do osobného spisu žiaka so ŠVVP (viď. príloha č.2 Záznam z konzultačného stretnutia - Odporúčania pre prácu so žiakom so ŠVVP).

Všeobecné odporúčania:

- Ak bol žiak hodnotený známku nedostatočnú, môže byť preskúšaný znova v prípade, ak bol jeho slabý výsledok zapríčinený jeho aktuálnym zdravotným alebo psychickým stavom, o ktorom bol učiteľ vopred informovaný.
- Uprednostniť formu skúšania, pri ktorej žiak dosahuje optimálny výkon, overiť si tak pre žiaka vhodnejším spôsobom úroveň jeho nadobudnutých vedomostí. Zároveň prihliadať na oslabenia v konkrétnych oblastiach. Je potrebné dopriať žiakovi vždy dostatok času na premyslenie odpovede.
- Používať krátke, jasné inštrukcie, overiť si, či im žiak porozumel. Častejšie opakovať inštrukcie. Viesť žiaka k tomu, aby sa prihlásil, keď niečomu nerozumie.
- Na začiatku hodiny stanoviť program a na konci ho zrekapitulovať, pravidelne robiť prehľad prebratého učiva alebo činnosti, opakovať a upevňovať vedomosti a zručnosti.
- Pre ľahšie pochopenie vysvetľovaného učiva sa odporúča používať názorné ukážky konkrétnych predmetov.
- Zadávané úlohy je potrebné rozložiť na menšie časti, ktoré žiak postupne zvládne.
- Jasne odkomunikovať požiadavky na správanie a prácu žiaka.
- Rozvíjať základné myšlienkové operácie prostredníctvom rozvoja schopnosti počúvať, rozumieť hovorenému a formulovať vlastné výpovede.
- Preukázateľne (zápisom) spolupracovať so zákonnými zástupcami a oboznámiť ich s konkrétnymi problémami žiaka.
- Rešpektovať individuálne psychomotorické tempo žiaka, predĺžiť časovú dotáciu, poskytnúť mu dostatočný čas na vypracovanie úloh, prípadne úlohy rozdeliť na časti. Nehodnotiť to, čo žiak nestihne vypracovať. Umožniť žiakovi zmenu pracovnej polohy, krátke odpočinok, relaxáciu.
- Pred žiaka predkladať iba reálne ciele. Výkony žiaka hodnotiť vzhľadom k jeho možnostiam, porovnávať jeho predchádzajúce výkony - súťaženie so sebou samým.
- Pri hodnotení využívať zásadu „často, ale v menšom rozsahu“, žiaka hodnotiť priebežne, vopred ho informovať, kedy bude skúšaný.
- Neodporúča sa písať písomky ako bleskovky alebo päťminútovky.
- Pomôcť žiakovi prekonať prípadný neúspech, aby sa u neho neprehlboval pocit menejcennosti v porovnaní so spolužiakmi, poverovať ho úlohami, v ktorých by mohol byť úspešný. Nikdy nezosmiešňovať žiaka za jeho slabší alebo neúspešný výkon.
- Pozitívne motivovať, podporovať vo vykonávanej činnosti, využívať pochvalu, ocenenie a povzbudenie, poskytovať pomoc na individuálnej úrovni.
- Dať žiakovi príležitosť ukázať svoje silné stránky a priebežne ho oceňovať za drobné úspechy. Je veľmi dôležité, aby pedagóg žiaka nestrápnal, neponižoval a nezosmiešňoval. Pre žiaka je primárne dôležité zachovať si sebaúctu.

- Budovať v triede rešpektujúcu a bezpečnú atmosféru.
- Pomôcť žiakovi zaradiť sa do skupinových aktivít.

Poruchy učenia

- Pri potrebe navýšenia časovej dotácie v oblastiach, v ktorých nepracuje žiak prirodzene rýchlym tempom, dopriať viac času na spracovanie úloh, aby došlo k prejavu nadobudnutých vedomostí.
- Pri potrebe kompenzačných pomôcok diskutovať aj so žiakom, do akého rozsahu sú pre neho potrebné v jednotlivých predmetoch.
- Pri potrebe do vysvetlenia zadania, viackrát zadanie zopakovať alebo ho pretransformovať do inej podoby, aby došlo k jeho porozumeniu. Používať krátke a jasné inštrukcie. Otázky a úlohy zadávať tak, aby žiak mohol odpovedať jednoznačne.
- Podporovať žiaka v jeho výkonoch, rozvíjať nadobudnuté vedomosti a utvrdzovať tie, ktoré už vie. Pokúsiť sa mu opätovne vysvetliť tie, v ktorých si nie je istý, aby nedochádzalo len k mechanickému naučeniu, ale aj tendencii naučené použiť.
- Hodnotiť vždy iba to, čo žiak stačí vypracovať, nie to, čo nevypracoval.
- Oceniť snahu, aj keď výsledok práce nezodpovedá našim predstavám, oceniť akékoľvek drobné pokroky v čítaní a v pravopise.
- Za neúspech žiaka nekarhať. Hodnotenie a klasifikácia majú pôsobiť povzbudivo.
- Žiaka vopred informovať, čo od neho budeme vyžadovať, z čoho bude hodnotený, nech nie jeho výkon negatívne ovplyvnený.
- V prípade, že sa žiak nevyhne písomnému skúšaniu, môže mať podľa potreby na vypracovanie písomných úloh viac času ako je obvyklé, mal by mať povolené používať didaktické pomôcky, technické pomôcky, kompenzačné pomôcky, upravené materiály, špeciálne pracovné listy a učebnice a iné (diktafón, notebook, gramatické tabuľky, pravidlá slovenského pravopisu, diktát pripravený ako doplnovačka, odkopirované poznámky od spolužiakov, dyslektické (čítacie) okienko, dyslektická tabuľka, a i.).
- V prípade písomných prác (aritmetických výpočtov) poskytnúť čistý papier na pomocné výpočty. Pri písaní matematických príkladov na tabuľu vyznačovať operačné znamienka farebne.
- Dlhšie učivo je vhodné rozdeliť na niekoľko ucelených kratších častí, pedagóg by mal viesť vyučovaciu hodinu interaktívne, zapájať žiaka do výkladu, dávať mu otázky.
- Verbálne vysvetľovanie je vhodné doplniť ilustráciami, zvýrazniť kľúčové slová farebne, používať obrázky a iné názorné pomôcky. Zložitejšie postupy, kľúčové slová je vhodné napísať v bodoch na tabuľu. Nové pojmy vždy vysvetľovať a objasňovať v rôznych súvislostiach, nadväzovať na skúsenosti žiaka.
- Používať efektívne stratégie učenia, pre porozumenie a osvojenie preberaného učiva.
- Nové učivo usporiadať po krokoch, postupnosť od jednoduchého k zložitejšiemu.
- Poskytovať žiakovi dostatok možností na precvičovanie a osvojenie učiva.
- Vždy, keď je to potrebné, konzultovať rozsah učiva so špeciálnym pedagógom/príp. školským logopédom.
- Prihliadať na znížený grafický prejav vo všetkých predmetoch.
- Nedávať žiakovi písať rozsiahle zápisy, inak sa úroveň grafického prejavu zníži natoľko, že budú poznámky nepoužiteľné – dať žiakovi písať len časť textu, ostatné mu umožniť odkopirovať od spolužiakov alebo mu poskytnúť vopred predtlačný text.

ADHD a problémové správanie

- Pokiaľ možno vylúčiť všetky vedľajšie rušivé podnety. Vhodné je žiaka posadiť do blízkosti učiteľa, na dohľad. Poprípade s pokojnejším spolužiakom tak, aby mal v zornom poli čo

najmenej rušivých podnetov. Počas vyučovania mať na lavici k dispozícii len pomôcky, ktoré momentálne potrebuje.

- Žiak s ADHD má problém s udržaním poriadku a učebnými schopnosťami. Je potrebné zaistiť, aby si správne zaznamenával úlohy, usporiadal pracovný priestor a pomôcky.
- Oddychom je pohybové uvoľnenie. Nenútiť žiaka do úplného kľudu. Dovoľiť mu pri práci kľáčať, stáť alebo meniť polohu. V školskej triede ho umiestniť tak, aby nerušil ostatných žiakov. Žiaka s ADHD je nevhodné trestať zákazom pobytu vonku (možnosť „vybehať sa“ je pre takéhoto žiaka základnou potrebou).
- Školské skúšanie a práce, ktoré majú vplyv na klasifikáciu, by sa mali diať iba za dobrého sústredenia a dobrej spolupráce žiaka, a to len v prvej polovici vyučovacieho času a na začiatku jednotlivých vyučovacích hodín.
- Pri slovnom skúšaní sa odporúča skúšať žiaka kratšie a radšej dva krát. Ak žiak píše písomnú prácu, je vhodné rozdeliť ju podľa potreby na viac kratších častí.
- Nepripustiť, aby vznikol pocit menejcennosti pri stále opakovaných neúspechoch v súťaži s druhými žiakmi, ani pocit výnimočnosti pri zvláštnom vedení, ktoré mu učiteľ poskytuje.
- Snažiť sa upriamiť pozornosť žiaka ešte skôr, ako ho bude potrebné dôrazne napomenúť (napríklad letmý dotyk).
- Stanoviť pre žiaka primerané krátkodobé ciele, ktoré je žiak schopný splniť v reálnom časovom termíne.
- Potrebné je jednoznačné vedenie - zo správania je potrebné dôsledky vyvodzovať okamžite.
- V rámci priebežného hodnotenia je vhodné využívať rôzne formy hodnotenia, nielen klasické známkovanie (percentá, vyznačenie jednotlivých chýb, slovné hodnotenie),
- Vymedzenie hraníc a dodržiavanie všeobecných školských či triednych pravidiel (žiak by mal dopredu vedieť, aké negatívne následky má ich porušovanie),
- Vysvetliť žiakom, prečo je pre nich preberaná látka dôležitá, využívať farebné písacie potreby na tabuľu, pracovať s grafmi, mapami, názornými ukázkami, používať počítačové prezentácie,
- Vyučovaciu hodinu obohacovať aj o tímové aktivity – rozdelenie triedy na skupinky a následne zadanie úloh,
- Pravidelná kontrola vyhotovených domácich úloh a poznámok v zošite, na záver vyučovania prekontrolovať úlohy zadané v priebehu vyučovacej hodiny,
- Využiť prebytok energie u žiaka – zapájať ho do školských žiackych projektov, mimoškolských aktivít, zadávať mu rôzne typy nie veľmi zložitých úloh alebo stručne precvičovať prebraté učivo,
- Vyhybať sa direktívnemu prístupu a príkazom či zákazom, namiesto toho sa skúsiť so žiakom pokojne porozprávať a vysvetliť mu, čo sa od neho očakáva.
- Pri hodnotení správania je efektívnejšie pozitívne hodnotiť dobré správanie sa žiaka ako trestať nežiaduce prejavy v správaní.
- Poskytnúť žiakovi viac podpory, porozumenia, snažiť sa vytvoriť vzťah plný dôvery.
- Odmeňovať dobrú prácu a udržať pozornosť pochvalou.
- V rámci vyučovacej hodiny zahrnúť viacero rôznorodých aktivít, ktoré upútajú pozornosť žiaka.
- Uistiť sa, či žiak sleduje výklad učiteľa, napr. udržiavať s ním častejší očný kontakt.
- Upútať pozornosť žiaka jeho aktívnym vtiahnutím do vyučovacieho procesu, napr. požiadať ho o pomoc pri rozdávaní pomôcok, písaním kľúčových slov na tabuľu.
- Častejšie striedanie činností.
- Jasná štruktúra vyučovania. Predvídateľné a dôsledné správanie pedagóga.
- Častý nácvik žiadúceho správania, názorné predvádzanie správneho postupu pri plnení rutinných úloh a príležitostné opakovanie požiadaviek a pravidiel.

- Jasne a spravodlivo stanoviť dôsledky nežiadúceho správania. Venovať dostatok času vysvetleniu toho, čo je v triede prijateľné a čo nie.
- Oddeliť správanie, ktoré sa nám nepáči od samotnej osoby žiaka - „Nepáči sa mi, keď robíš.....“ namiesto „Si zlý!“
- Pomôcť žiakovi nájsť prostriedok, ktorým môže redukovať aktuálne prežívané napätie, hnev (napr. dovoliť mu kresliť, modelovať z plastelíny).
- Upozorniť žiaka, že s ním nechceme bojovať, ukázať mu rešpekt a pomôcť mu nájsť spôsob, ako získať pocit dôležitosti, uznania primeraným spôsobom.
- Učiteľ alebo triedny učiteľ zväži, či je nevyhnutné vhodným, taktným spôsobom vysvetliť ostatným žiakom v triede špecifický prístup v hodnotení žiaka s poruchou správania.
- Poskytnúť žiakovi viac podpory, porozumenia, snažiť sa vytvoriť vzťah plný dôvery.

Pomalé psychomotorické a pracovné tempo

- Vystaviť na nástenke rozvrh a pravidlá a často ich vysvetľovať.
- Na začiatku hodiny stanoviť program a na konci ho zrekapitulovať, pravidelne robiť prehľad prebratého učiva alebo činnosti, opakovať a upevňovať vedomosti a zručnosti.
- Pri vysvetľovaní zapísať na tabuľu hlavné body.
- Poskytovať žiakovi rôzne účinné podnety, ktorých sa bude môcť zachytiť, keď ochabne jeho pozornosť, na hodinu si pripraviť rôzne činnosti.
- Žiakov, ktorí majú najväčšie ťažkosti, posadiť blízko niekoho, kto im môže pomôcť, ale tak, aby ich bolo možné podľa potreby posadiť aj ďalej od seba, aby neboli nikým rušení a zaistiť priestory, aby žiaci mali kde sami zvládnuť svoje správanie.
- Úlohy rozdeliť na menšie časti tak, aby zodpovedali možnostiam koncentrácie pozornosti žiakov, dokončenie úlohy okamžite potvrdiť a aj primerane oceniť.

Žiaci chorí a zdravotne oslabení

- Žiak má v dôsledku zdravotného oslabenia sťažené podmienky v bežnom živote, je preto nevyhnutné mať pochopenie pre jeho osobitosti (výkyvy v práci, úzkostné prežívanie a iné), dôležitá je trpezlivosť a akceptácia. Nezávisí len od samotného žiaka, aby úspešne prekonával svoje ťažkosti, dôležité je aj vnímanie celkovej situácie a pozitívne a podporné pôsobenie ako rodičov, tak aj učiteľov a i. Liečba bez farmakoterapie nie je u tejto poruchy mysliteľná. Treba si uvedomiť, že žiak alebo adolescent trpiaci touto diagnózou potrebuje oveľa väčšiu pozornosť a starostlivosť ako jeho zdraví vrstovníci. Porucha vyžaduje veľkú dávku trpezlivosti, pochopenia a mnoho láskyplnej dôslednosti. To všetko pomôže chorému získať späť pocit istoty v preňho tak neistom svete.
- Zdravotné oslabenie prináša so sebou kolísavý priebeh, preto v prípade „horších“ dní vynechať písanie písomných prác, prípadne nehodnotiť výsledky týchto prác. V prípade potreby umožniť žiakovi svoju odpoveď zopakovať v iný deň.
- Upovedomiť žiaka vopred na skúšanie, písomnú prácu.
- Využívať pochvalu, podporu, pozitívnu motiváciu, povzbudenie.
- Nevystavovať žiaka zbytočným stresovým a záťažovým situáciám.
- Dať žiakovi pocit podpory, chápace a bezpečné školské prostredie.

Nadanie

- Zapájať žiaka do mimoškolských aktivít a krúžkov zameraných na rozvoj jeho vedomostného potenciálu.
- Dbať na všestranný rozvoj osobnosti.
- Rozvíjať a stimulovať všeobecné aj špeciálne schopnosti žiakov, ich zručnosti a spôsobilosti v súlade s ich nadaním.

- Zamestnávať žiakov zmysluplne, zadávať im stimulujúce úlohy a využívať pedagogické postupy zamerané na rozvoj samostatnosti a tvorivosti žiakov.
- Akceptovať vlastné postupy žiakov, ktoré vedú k žiaducim výsledkom, aj keď sa líšia od bežne používaných.
- Viesť žiakov k realistickému sebahodnoteniu vlastných schopností a výsledkov svojej práce.
- Viesť žiakov k vzájomnej spolupráci.

Žiak zo sociálne znevýhodneného prostredia

- Vedomosti prednostne preverovať ústnym preskúšaním, pri ktorom má učiteľ väčší priestor klásť žiakovi otázky, naviesť ho na odpoveď.
- Pokiaľ sú vedomosti preverované písomne, voliť jednoduché otázky, prípadne voliť testy s možnosťou zakrúžkovania správnej odpovede.
- Nezasahovať nevhodne do odpovede žiaka, umožniť plne prejavíť svoje vedomosti, neprerušovať pri prípadnej súvislej odpovedi.
- Neprekvapovať neočakávaným skúšaním, ale preferovať pravidelné skúšanie alebo dopredu oznámené skúšanie, nie náhodné a nie za trest.
- Vytvoriť atraktívne edukačné prostredie rešpektujúce sociálne, kultúrne a jazykové špecifiká žiaka zo SZP.
- Zapájať žiakov do mimoškolskej záujmovej činnosti.
- Rozvíjať schopnosť komunikovať v slovenskom jazyku.
- Rozvíjať schopnosť seba prezentácie a podporiť pozitívny seba obraz.
- Využívať:
 - metódu viacnásobného opakovania informácie – umožňuje žiakovi čo najpresnejšie prijať novú informáciu,
 - metódu nadmerného zvýraznenia informácie – učiteľ môže zvýrazniť pozadie, informáciu, predmet farebne, iným typom písma a pod.,
 - metóda multisenzorického sprostredkovania – žiak prijíma informáciu viacerými zmyslami,
 - sluchové cvičenia, sluchovo–pohybové cvičenia, pohybovo–sluchovo-zrakové cvičenia zamerané na rozvoj zmyslovej percepcie,
 - tvorivé manipulačné činnosti zamerané na rozvoj elementárnych grafických a manipulačných zručností žiakov.

ŠPECIÁLNO-PEDAGOGICKÉ ODPORÚČANIA PRE PEDAGÓGOV PRI PRÁCI SO ŽIAKMI SO ŠVVP

Slovenský jazyk

- Uprednostňovať preverovanie vedomostí ústnou formou pred písomnou.
- Vhodná je tiež forma doplnovačiek, testov s voľbou správnych odpovedí.
- Pri písomnom prejave je potrebné, aby si žiak diktoval čo píše a naučil sa po sebe kontrolovať si text.
- Pri písaní je lepšie písať znamienka ihneď, aj keď sa poruší zásada plynulého písania.
- Pri prepise a odpise kombinovať prepis s doplnovačkami, umožniť tiché „diktovanie si“, množstvo prepisovaného textu redukovat', rešpektovať pomalšie tempo, častejšie žiaka kontrolovať.
- Stimulovať jemnú motoriku a motoriku rúk uvoľňovacími cvičeniami, dbať o správne držanie písacej potreby a sedenie.

- Pri písaní poznámok dovoliť žiakovi písať si len hlavné body, rešpektovať osobné pracovné tempo žiaka.
- Nedávať prepisovať zošity kvôli úprave.
- Štylistickú, gramatickú a grafickú stránku písomného prejavu hodnotiť s prihliadnutím na VPU, ktorá priamo ovplyvňuje kvalitu písomnej práce žiaka. Vhodné je slovné hodnotenie, hodnotenie počtom chýb, známku je vhodné hodnotiť, keď sa práca „podarí“.
- Na hodinách slohu hodnotiť obsahovú stránku, nie gramatickú.
- Slohové cvičenia v písomnej forme sú nevhodné, vhodná je forma ústneho prejavu s výberom tém rozvíjajúcich fantáziu žiaka. Vhodné je tiež dopĺňanie nedokončených viet alebo dokončenie príbehu, konverzácie.
- Pri písaní diktátu voliť pomalšie tempo diktovania.
- Chyby v diktátoch neopravovať klasickým spôsobom, ale prepísať správne slovo, chyby neopravovať červeným, ale zeleným perom, slová správne napísané výrazne podčiarknuť, urobiť spoločný rozbor.
- Možnosť doplnovacích cvičení namiesto diktátov na overenie znalosti pravopisných pravidiel.
- Diktáty nehodnotiť známku horšou ako 3, vyčíslieť počet chýb.
- Po napísaní diktátu dať možnosť žiakovi opraviť svoje chyby. Auto korektúra je jedna z veľmi dôležitých úloh práce s integrovanými žiakmi a výborný prostriedok k náprave ťažkostí. Ak je žiak schopný nájsť si chyby, je to veľký pokrok.
- Hodnotiť vypracované úlohy, tie ktoré nestihne, nehodnotiť ako nesprávne.
- Pri písaní rozdeliť dlhší celok na dve časti alebo viac častí
- Umožniť žiakovi používať pomôcku, na ktorej má vzor písanej podoby jednotlivých písmen.
- Častejšie zadávať úlohy na prepis – ako predpoklad k zlepšeniu rýchlosti písania a osvojenia gramatiky.
- Viest' žiaka k správnej technike čítania, v prípade potreby tolerovať aj slabikovanie. V individuálnom kontakte viesť žiaka k plynulému slabikovanému hlasnému čítaniu, napr. párovým čítaním, zadávať kratšie úseky. Neznámy test neklasifikovať.
- Zamerať sa na nácvik čítania s porozumením, pochopenie prečítaného textu overovať kladením otázok. Podľa potreby umožniť používať záložku, resp. čítacie okienko, odbúravať dvojité čítanie.
- Nestresovať, nezameriavať sa len na rýchlosť čítania, ale aj na kvalitu - t. z. kvalitu reprodukcie.
- Zadávať kratšie texty k čítaniu
- Trénovať orientáciu v texte – napr. vyhľadávanie konkrétnych slov, viet v neznámom alebo málo známom texte.
- Nevyvolávať na hlasné a dlhé čítanie pred triedou.
- Viest' k používaniu správnej techniky čítania.
- K domácej príprave dať čítať primerane dlhý text .
- Pred samotným čítaním vybrať z textu ťažké slová a precvičiť ich čítanie.
- Text, ktorý žiak číta, kontrolovať.
- Pred čítaním súvislého textu zaradiť rozcvičku čítanie písmen, slabík, slov.
- Viest' žiaka k tomu, aby si chyby v čítaní sám objavil a opravil.
- Pri povinnom čítaní zadávať len primerané časti diel, nezadávať príliš krátky časový limit na prečítanie.

Matematika

- Pri hodnotení striedavo využívať ústne i písomné odpovede.
- Opakovane žiaka motivovať a povzbudzovať k výkonu, čím získa sebaistotu.
- Vytvárať si na kartičkách vzory na riešenie jednotlivých algoritmov, na ktorých bude mať rozkrokované jednotlivé matematické postupy a naučiť žiaka pracovať s nimi.
- Tolerovať pomalšie tempo.
- Tolerovať pri písomnom nácviku matematických operácií chyby z nesprávneho podpísania čísel.
- Zadávať predtlačené kontrolné práce.
- Žiakovi umožniť dostatočný priestor na kontrolu práce.
- Pri kontrole spolupracovať so žiakom a viesť ho k zvládnutiu tejto činnosti.
- Slovné úlohy – nacvičiť istý typ (spolu, o viac, o menej, krát viac,...) nemeniť formuláciu zadania, zvýrazniť kľúčové slovo, čo máme vypočítať.
- Pri slovných úlohách v prípade potreby nesprávny krok žiakovi hneď opraviť.
- Rozlišovať chyby vzniknuté z nezvládnutého učiva a chyby vznikajúce chybným odpisom, zámenou poradia číslíc, písmen, chybným zápisom číslíc pod seba.
- Pracovné postupy rozplánovať na jednotlivé menšie kroky.
- Pri písomných prácach prispôbiť počet a náročnosť príkladov schopnostiam žiaka.
- V numerických úlohách používať jeden spôsob vypočítania, ktorý žiakovi vyhovuje, dovoliť používanie kalkulačky, tabuľku násobkov, premeny jednotiek... (ideálne, ak si žiak vyrobí svoj vlastný „vzorkovník“ z matematiky, ale i z jazykov).
- Pred skúšaním dať žiakovi podobné úlohy a príklady na domácu prípravu.
- Tolerovať používanie názoru na prstoch.

Cudzí jazyk

- V cudzom jazyku u žiakov tolerovať nedostatočné rozlišovanie slov, s deficitmi v zrakovom vnímaní – nesprávny zápis slov, neschopnosť identifikovať slová v niekoľkoriadkových textoch. Dovoľiť prepisy slov „píš ako počuješ“.
- Výuku smerovať na verbálne osvojovanie si cudzieho jazyka, osvojenie si praktických vetných celkov – dorozumievanie sa v cudzine, (žiak si postupne zhotovuje slovník zaužívaných výrazov, pádových väzieb sloviess s predložkami, väzieb podstatných mien so slovesami, vetné konštrukcie, zaužívané frázy,...).
- Nie je vhodné vysvetľovať viac gramatických javov, pravidiel naraz – napr. jedno modálne sloveso, precvičiť a odtrénovať vo väzbách a postupne ďalšie.
- Farebne zobrazovať kmeň slova, gramatické kategórie, slovné druhy... Zápis textu do riadkov alebo prehľadných celkov s jednoduchou orientáciou na ploche.
- Nepostupovať k vyššej úrovni, pokiaľ nebola zvládnutá predchádzajúca.
- Nové slová si osvojovať vo väzbách, spájať obrázky so slovami, vyhľadávať slovné spojenia k situačným obrázkom, nové prvky napr. gramatického učiva hneď spájať s komunikáciou.
- Vyskúšať efektívnosť „sluchovej cesty“ pri vyučovaní.
- Zamerať sa na osvojovanie najdôležitejšej slovnej zásoby a slovných spojení, viet a fráz (možné je používať magnetofón, diktafón, prípadne žiak opakuje po učiteľovi).
- Písomnú formu výučby ponechať ako vedľajšiu.
- Používať čo najviac názornosti.
- Zvážiť skúšanie naučených slovíčok písomnou formou, chyby v zápise tolerovať, ak sú foneticky správne zapísané.

- Chyby opravovať zeleným perom, vhodné je využitie PC k samostatnej práci, taktiež na domácu prípravu.
- Nežiadať od žiaka doslovné preklady a skladanie viet z izolovane osvojených slovíčok
- Nežiadať od žiaka presné osvojenie a používanie všetkých gramatických pravidiel.
- Zamerať sa na schopnosť žiaka porozumieť jazyku a dohovoriť sa v bežných situáciách, učiť žiaka bežným nadpisom, krátkym pokynom (napr. stanica, obchod,...).
- Pri výučbe využívať jednoduché básničky, pesničky, porekadlá, hádanky, vtipy....
- Zamerať sa na správnu výslovnosť.
- Používať dopĺňovanie vhodných slov do viet (ústnou formou);
- Nedávať čítať dlhé a náročné texty.
- Odpovedať na základe otázok – pri reprodukcii súvislého textu využívať podporné otázky, resp. vypracovať pre žiaka štruktúrovanú osnovu.
- Nepísať do stĺpcov, ale do riadkov, na čítanie taktiež používať text písaný do riadkov;
- Nepoužívať v učebniciach tzv. „bublíny“.
- Trénovať reakcie na pokyny v cudzom jazyku bez prekladu do slovenského jazyka;
- Čítať slová ako celky – tzv. globálnou metódou.
- Využívať audio nahrávky k tréningu správnej výslovnosti
- Zhotoviť slovník zaužívaných výrazov a idiomov, pádových väzieb sloviess s predložkami, väzieb podstatných mien so slovesami...(zhotovenie realizuje žiak s priebežným usmerňovaním vyučujúceho).
- Podľa možnosti uprednostniť učebnice a pracovné zošity s výkladom v slovenčine;
- Vždy sa presvedčiť, či žiak porozumel zadaniu.

HODNOTENIE V CUDZOM JAZYKU

- Nie je vhodné hodnotiť v kontexte celej triedy, ale so žiakom samotným v porovnaní s predchádzajúcimi výkonmi a s vynaloženým úsilím/snahou žiaka;
- Priebežne hodnotiť každý výkon žiaka;
- Hodnotiť čo najrýchlejšie po práci, inak hodnotenie, či už pochvala alebo kritika sa míňa účinku;
- Preferovať ústne skúšanie – odpovedať na základné otázky, vo vyšších ročníkoch pri reprodukcii súvislého textu využívať podporné otázky, resp. vypracovať pre žiaka štruktúrovanú osnovu;
- Obmedziť skúšanie pred tabuľou;
- Písomný prejav nie je nutné vždy klasifikovať;
- Nehodnotiť úpravu, ale obsahovú stránku;
- Pri hodnotení striedať typy hodnotenia – známka, slovné hodnotenie, body, pomocou symbolov;
- Pri negatívnom hodnotení nevyjadrovať sa ironicky, výsmešne;
- Žiak by mal vedieť, za čo môže byť odmenený a za čo kritizovaný;
- Práce hodnotiť, iba ak sa „podaria“;
- Pri precvičovaní a overovaní vedomostí používať testy s voľbou správnej odpovede;
- Slovnú zásobu skúšať v kratších úsekoch;
- Dať viac času na kontrolu práce.

Ostatné predmety

- Alternatívne formy zisťovania vedomostí sú vhodné tiež v rámci ostatných predmetov;
- Kľúčové písomné práce písať s predĺženým časom (cca o 20 %) a redukciou úloh..
- Tolerovať pracovné, psychomotorické tempo, tempo písania, čítania, počítania.
- V náukových predmetoch zvýrazniť podstatné, naučiť pracovať s pojmovými mapami so zápisom pojmov, vzťahov a súvislostí, ktoré môže žiak v zjednodušenej forme používať aj pri vlastnej odpovedi (heslovitý záznam, možnosť dokresľovania...).
- Multisenzoriálny prístup vo výuke – používať pri výklade, pri osvojovaní si nového učiva čo najviac zmyslov (počúvaj-pozerať-hovor-napíš-ukáž).
- Nezadávať písomné práce, úlohy s obmedzeným časom, bleskovky, päťminútovky, alebo ich výsledky nehodnotiť.
- Skontrolovať porozumenie zadania, dovoliť žiakovi otázky aj v priebehu práce, písomky, priebežne usmerniť v prípade potreby v samostatnej práci.
- Zadanie rozdeliť na kratšie úseky, kontrolovať postup práce, nielen výsledok.
- Žiaka dopredu informovať o písaní písomnej práce, o obsahu a rozsahu písomnej práce.
- Pri krátkych, každodenných cvičeniach postupne zvyšovať nároky po zvládnutí predchádzajúcich cvičení.
- Ústretový, nápomocný prístup pri odpovediach, klásť pomocné otázky, nestresovať, nedávať priestor pre výsmech spolužiakov, poskytnúť možnosť odpovede mimo triedy.
- Hodnotiť vypracované úlohy, tie ktoré nestihne, nehodnotiť ako nesprávne.
- Častú motiváciu, povzbudenie a poskytnutie spätnej väzby.
- Systematický individuálny prístup, aby žiak postupne prebral učivo.
- Rozdelenie pokynov na menšie časti a podľa potreby každú z nich žiakovi zvlášť opakovať.
- Pri písomnom overovaní vedomostí voliť skôr práce menšieho rozsahu, testové formy, stručné odpovede. Časovo limitované práce sú menej vhodné, hodnotiť po verbálnom doskúšaní žiaka.
- Vo všetkých predmetoch tolerovať zníženú kvalitu písomného prejavu (do hodnotenia nezahrňovať chyby vznikajúce chybným odpisom, nedostatočnou úpravou, tolerovať zápis tlačenými písmenami...) uprednostniť kvalitu pred kvantitou.
- Preferovať ústny prejav, nenaliehať na pohotovú odpoveď, nápomocný prístup.
- Ponechať dostatok času na spracovanie a kontrolu písomných prác.
- Pomôcť žiakovi s porozumením textu.
- Tolerovať horšiu grafickú úpravu písomného prejavu.
- Častejšie využívať názor.
- Priebežne overovať správne pochopenie zadania.
- Pri odpovediach, kde je potrebné vedieť poučky naspamäť, voliť možnosť dopĺňovania textu poučky alebo formou testov s výberom možných odpovedí.
- Záujem žiaka o dané učivo vyvolávať tiež používaním rôznych vizuálnych pomôcok, farieb (fixky, kriedy,...), do výučby začleňovať názorné a praktické ukážky.
- U žiakov s ťažšou formou VPU tolerovať kopírovanie poznámok spolužiaka, zvukový záznam výkladu a pod.

Porucha aktivity a pozornosti

- Zostaviť jasný rozvrh činností a napísať pre každého zrozumiteľne krátke pravidlo správania sa v škole alebo mimo nej.
- Každú mimoškolskú aktivitu je dobré vopred oznámiť a prediskutovať so žiakmi (hyperaktívny žiak sa musí na to pripraviť a zamerať). Každú zmenu oznámiť pokojne.

- Používať priame, krátke a výstižné vety (aj príkazy a inštrukcie musia byť jasné a jednoduché). Dôležité pokyny posilniť pomocou vizuálneho alebo telesného kontaktu.
- Pri rušivom a neprimeranom správaní žiaka by mal učiteľ zostať pokojný a nezvyšovať hlas. Lepšie je počkať, až sa žiak upokojí, a potom problém predebatovať. Pri nevhodnom reagovaní navrhnúť alternatívy- poradiť mu, ako by mohol reagovať inak.
- Nezapisovať žiakovi poznámky typu.....žiak vyrušoval na hodine, zabudol si pomôcky, zabával sa, vrtel sa.....všetky dané ukazovatele vyplývajú z jeho diagnózy.
- Pri silnom nepokoji na vyučovaní je možné zaradiť uvoľňovacie sekvencie pomocou hier zameraných na telo.
- Nie sú vhodné bleskovky a päťminútovky.
- Organizovať prácu žiakov v menších skupinách.
- Dôležité úlohy nenechávať na posledné vyučovacie hodiny. Dôležitý výklad učiva podať v prvých 20 minútach.
- Nechať radšej žiaka urobiť jednu časť práce správne, než celú s chybami. Zadávať kratšie úlohy postupne, radšej než jednu dlhú.
- Odmeňovať aj pohotovosť a snahu, nie len výsledok.
- Cez prestávky je vhodné umožniť pohybové aktivity (napr. na chodbe).
- Venovať pozornosť vzťahom medzi žiakmi – chrániť žiaka, aby sa nestalo triednym šašom, „blbcom“ alebo obetným baránkom.
- Buďte pozorní pri žiackych prácach – pamätajte na oslovovanie, ľahký dotyk, prikývnutie, úsmev.
- Žiak sa musí učiť tak, aby sa súčasne niečomu priučili aj ostatní, má čítať nahlas (ak mu to nespôsobuje stres), má sám zreprodukovat' učebnú látku spolužiakom.
- Učiť žiakov dávať pozor na neverbálne podnety, aby lepšie udržali pozornosť, poskytovať im často spätnú väzbu o ich správaní – aj pozitívnu.
- Keď žiak poruší pravidlo, nereagovať s posmechom alebo rozčúlene. Spýtať sa žiaka, aké pravidlo bolo porušené, ak je treba, formulovať ho ešte raz. Potom zvoliť vhodnú metódu, ktorá by mala byť účinná a okamžitá. Dlho už potom o ňom nehovoriť.
- Ako trest nesmie byť nič, čo „zablokuje“ životne dôležité potreby žiaka - napr. pohyb cez prestávky je dôležitý, dodatočné úlohy, ktoré vyžadujú pozornosť.
- Ako vhodný je systém bodov, jeho pravidelné vyhodnocovanie a jasné odôvodnenie.

TELESNÁ VÝCHOVA

- Činnosti zamerané na orientáciu v priestore, ovládanie pohybu a impulzívneho správania, poradové cvičenia (základné povely), rôzne chôdze, striedanie behu a chôdze;
- Netradičné hry – na rozvoj a podporu koncentrácie pozornosti, schopnosť reagovať na podnety, uvoľňovanie svalového napätia (hra na sochy, na drevo, frisbee);
- Psychomotorické hry a cvičenia – relaxácia, dychové cvičenia;
- Manipulačné hry a pohybové hry – hry s loptičkami a loptami rôznych veľkostí (hod, vedenie, držanie, prihrávka), fit lopta, kolky;
- Kreatívne a estetické pohybové činnosti – zamerané na rozvoj rytmických schopností vyjadrenie hudby pohybom;
- Lokomočné a pohybové hry;

PREDMETY S PREVAHOU VÝCHOVNÉHO CHARAKTERU

- Predovšetkým rozvíjať, hodnotiť s toleranciou, dopriať pozitívny zážitok;
- Voliť činnosti adekvátne schopnostiam žiaka, rozvíjať a odmeňovať snahu, kreativitu a fantáziu;

- Pomôcť usporiadať veci;
- Podporovať skupinovú prácu a prácu vo dvojiciach.

CHORÝ A ZDRAVOTNE OSLABENÝ+VPU

- Vzdelávanie žiakov chorých a zdravotne oslabených má individuálny charakter.
- Prioritou prístupu k chorému a zdravotne oslabenému žiakovi je interakcia a individuálne formy pedagogickej práce učiteľa so žiakom, využívanie špeciálnych učebných a kompenzačných pomôcok a osobitný a jedinečný prístup k žiakovi.
- Využívané formy, metódy a prostriedky práce v triede sú podriadené zdravotnému stavu žiaka.
- Žiak chorý a zdravotne oslabený je vzdelávaný individuálne.
- Okrem špecifik, povinne rešpektovaných v pedagogickej praxi v prostredí školy, je možné realizovať výchovno-vzdelávací proces zavedením blokového vyučovania, a to koncepčne usposobeného tak, aby boli vytvorené podmienky, zabezpečujúce alternatívnosť, samostatnosť, tvorivosť, rozvoj racionálneho myslenia v medziach intelektových možností, zdravotného stavu, druhu a stupňa ochorenia žiakov v zdravotníckych zariadeniach.
- V prípade potreby po dohovore pre tieto účely vyhradených hygienických podmienkach (napr. v kabinete) umožniť žiakovi - študentovi monitorovanie (odmeranie) glukózy v krvi, alebo aplikovanie inzulínu, pretože ide o životnú potrebu, keďže jeho podanie je základnou podmienkou prežitia;
- V rámci predchádzania komplikáciám aj počas vyučovania umožniť žiakovi - študentovi dodržiavať pravidelný pitný a stravovací režim ako aj tolerovať oddych, aby nedošlo k zhoršeniu zdravotného stavu;
- Nedodržiavaním vhodného denného - liečebného režimu a neprimeraným zaťažovaním v škole môže dôjsť k vystupňovaniu školských ťažkostí so súčasným zhoršením zdravotného stavu;
- Odporúčame elimináciu stresových situácií;
- Na žiaka/študenta klásť len také požiadavky, ktoré v rámci svojich možností a dispozícií môže plniť;
- V rámci výchovno-vzdelávacieho procesu sa odporúča rešpektovať obmedzenia, ktoré sú podmienené ochorením;
- Pre podanie lepšieho výkonu treba v predstihu predpokladať časový faktor vedúci k stresu a v primeranom časovom predstihu upozorniť žiaka - študenta naplánované ústne skúšanie, písomku, odovzdanie seminárnej práce, alebo inej práce;
- Uplatňovať individuálny prístup zohľadňujúci prípadnú zníženú školskú výkonnosť, alebo zaostávanie v osvojovaní vedomostí a zručností, ako aj isté zmeny v správaní, ktoré môžu nastať vplyvom choroby, alebo dlhodobej či častej hospitalizácie;
- Otázku telesnej výchovy odporúčame riešiť na základe odporúčaní odborného lekára – onkológa;
- V rámci prevencie nežiaducich neprijemných situácií ako pre žiaka - študenta tak pre vyučujúcich, odporúčame všetkým vyučujúcim oboznámiť sa s charakterom uvedeného zdravotného postihnutia a metodickými pokynmi za účelom zohľadňovania špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb počas vyučovacieho procesu;
- Pre prípad potreby mať k dispozícii telefónne číslo na zákonného zástupcu, alebo lekára.

OSTATNÉ PREDMETY (I. stupeň: prírodoveda, vlastiveda; II. stupeň: biológia, geografia, dejepis, fyzika, chémia)

- Alternatívne formy zisťovania vedomostí sú vhodné tiež v rámci ostatných predmetov;
- Kľúčové previerky písať s predĺženým časom (cca o 20 %) a redukciou úloh.;
- Tolerovať pracovné, psychomotorické tempo, tempo písania, čítania, počítania.
- V náukových predmetoch zvýrazniť podstatné, naučiť pracovať s pojmovými mapami so zápisom pojmov, vzťahov a súvislostí, ktoré v zjednodušenej forme môže používať aj pri vlastnej odpovede (heslovitý záznam, možnosť dokresľovania...)
- Multisenzoriálny prístup vo výuke – používať pri výklade, pri osvojovaní si nového učiva čo najviac zmyslov (počúvaj-pozerať-hovor-napiš-ukáž).
- Nezadávať písomné práce úlohy s obmedzeným časom, bleskovky, päťminútovky, alebo ich výsledky nehodnotiť.
- Skontrolovať porozumenie zadania, dovoliť žiakovi otázky aj v priebehu práce, písomky, priebežne usmerniť v prípade potreby v samostatnej práci.
- Zadanie rozdeliť na kratšie úseky, kontrolovať postup práce, nielen výsledok.
- Žiak by mal byť dopredu informovaný o písaní previerky, o obsahu a rozsahu písomnej práce;
- Cvičenia krátke, každodenné, postupne zvyšovať nároky po zvládnutí predchádzajúcich cvičení;
- Ústretový, nápomocný prístup pri odpovediach, klásť pomocné otázky, nestresovať, nedávať priestor pre výsmech spolužiakov, poskytnúť možnosť odpovede mimo triedy;
- V jeden deň písať písomnú prácu len z jedného predmetu;
- Hodnotiť vypracované úlohy, tie ktoré nestihne, nehodnotiť ako nesprávne.
- Častú motiváciu, povzbudenie a poskytnutie spätnej väzby;
- Systematický individuálny prístup, aby žiak postupne prebral učivo;
- Rozdelenie pokynov na menšie časti a podľa potreby každú z nich žiakovi zvlášť opakovať;
- Pri písomnom overovaní vedomostí voliť skôr práce menšieho rozsahu, testové formy, stručné odpovede.
- Časovo limitované práce sú menej vhodné, hodnotiť po verbálnom doskúšaní žiaka;
- Vo všetkých predmetoch tolerovať zníženú kvalitu písomného prejavu (do hodnotenia nezahrňovať chyby vznikajúce chybným odpisom, nedostatočnou úpravou, tolerovať zápis tlačenými písmenami...) uprednostniť kvalitu pred kvantitou.
- Ponechať žiakovi viac času, tolerovať pomalšie pracovné tempo;
- Preferovať ústny prejav, nenaliehať na pohotovú odpoveď, nápomocný prístup;
- Ponechať dostatok času na spracovanie a kontrolu písomných prác;
- Pomôcť žiakovi s porozumením textu;
- Tolerovať horšiu grafickú úpravu písomného prejavu;
- Častejšie využívať názor;
- Priebežne overovať správne pochopenie zadania;
- Pri odpovediach, kde je potrebné vedieť poučky naspamäť voliť možnosť dopĺňovania textu poučky alebo formou testov s výberom viacerých možných odpovedí;
- Záujem žiaka o dané učivo vyvolávať tiež používaním rôznych vizuálnych pomôcok, farieb (fixky, kriedy,...), do výučby začleňovať názorné a praktické ukážky.
- U žiakov s ťažšou formou VPU tolerovať kopírovanie poznámok spolužiaka, zvukový záznam výkladu a pod.

LOGOPEDICKÉ ODPORÚČANIA PRE PEDAGÓGOV PRI PRÁCI SO ŽIAKMI SO ŠVVP

- Rozvíjať aj neverbálne zručnosti (orientácia, pamäť, jemná motorika, grafomotorika, sluchové a zrakové funkcie).
- Dávať pozor na preťaženie, psychickú únavu žiaka, poskytovať pravidelné prestávky na oddych, relax mimo lavice/triedy.
- Ideálny je menší detský kolektív.
- Zadávať stručné slovné pokyny v poradí, v akom majú byť vykonané, viackrát zopakovať inštrukciu.
- Ponechať dostatok času na porozumenie.
- Preformulovať, parafrázovať inštrukcie, používať jasné, priame požiadavky.
- Používať aktívne slovné väzby namiesto pasívnych ako aj kratšie, jednoduché vety.
- Overovať porozumenie zadania úloh priebežne počas žiakovej práce.
- Podporovať žiaka v tom, aby požiadal o vysvetlenie keď nerozumie.
- Spomaliť tempo reči - žiaci s oslabením vo verbálno – akustickej pamäti potrebujú viac času na súčasné spracovanie fonologického a sémantického aspektu slov v prúde reči.
- Akceptovať pretrvávajúce narušenie komunikačnej schopnosti žiaka ako v jeho rečovom prejave, tak aj v čítaní, kde pretrvávajúca fonologická porucha, substitúcie, asimilácie hlások a artikulačná neobratnosť, kde žiak prispôbuje výslovnosť pre neho ľahšie vysloviteľnej hláske – z toho môžu vyplývať chyby v čítaní i v písaní.
- Akceptovať nedostatky vo verbálnom vyjadrovaní žiaka – hľadať iné náhrady – výber viacerých možností odpovedí, v čo najväčšej miere podporovať verbálne vyjadrovanie žiaka vizualizáciou učiva prostredníctvom obrázkového materiálu, použitím pojmových máp, nápovedných tabuliek s daným precvičovaným gramatickým javom.
- Pomôcť s formuláciami (poskytnúť sémantické ako aj fonetické nápovede).
- Slovné odpovede brať citlivo, poskytnúť dostatok času, príp. ponúknuť slová, ktoré môže žiak použiť. Netrvať na presnom znení odpovede. Pri dysgramatizme poskytnúť správny tvar slova, používať pomocné otázky či osnovu.
- Nehodnotiť vonkajšiu stránku prejavu, zamerať sa na obsah.
- Rozvíjať slovnú zásobu, tvorbu viet, naratívne schopnosti, konverzačné schopnosti, fonematickú diferenciáciu, akusticko-verbálnu pamäť.
- Slovné odpovede brať citlivo, poskytnúť dostatok času, príp. ponúknuť slová, ktoré môže žiak použiť. Netrvať na presnom znení odpovede. Ak si žiak nevie vybaviť správne slovo, napovedať mu opísaním významu slova, príp. prvou hláskou či slabikou.
- V písanom prejave nehodnotiť zámery hlások, nesprávne gramatické tvary slov, nesprávne časovanie a skloňovanie.
- Efektívne pre žiakov s dysfáziou sú online cvičenia, práca na počítači, edukačné webové portály.
- Pri písomnom skúšaní preferovať test – doplnenie, výber správnej odpovede, maximálne jedno či dvojslovnú odpoveď, nevyžadovať od žiaka celé vety. Vynechať alebo aspoň redukovat' časovo limitované skúšky (päťminútovky).
- Využívať pojmové mapy alebo grafy.
- Cudzí jazyk hodnotiť slovne, zamerať sa na frázy a konverzačné zručnosti, neľpiet' na gramatických pravidlách, akceptovať foneticky správne napísané slová, využívať vizuálnu podporu pri výučbe.
- Citlivo pristupovať ku klasifikácii a k pedagogickému hodnoteniu.

PORUCHY SPRÁVANIA

- Vyžaduje si koordinovaný tímový prístup učiteľa, odborných zamestnancov, lekára a ďalších odborníkov podľa potreby.
- Je potrebné uplatňovať v individuálnom rozsahu a podľa individuálnych potrieb žiaka vo všetkých formách vzdelávania nasledovne:
- Vo výchovno-vzdelávacom procese žiaka s poruchou správania učiteľ zohľadňuje psychický stav, správanie a potreby žiakov, ktoré sú dôsledkom stanovenej diagnózy.
- V priebehu výchovno-vzdelávacieho procesu pedagogickí aj nepedagogickí zamestnanci usmerňujú žiakov tak, aby ich správanie bolo v súlade s formálnymi pravidlami správania, všimajú si a systematicky oceňujú dosiahnuté pozitívnej zmeny problematickeho správania ako výsledku reedukačného procesu.
- Žiak s poruchami správania, ktorý sa vzdeláva v bežnej triede ZŠ, musí mať zabezpečené odborné personálne, materiálne, priestorové a organizačné podmienky v rozsahu a kvalite zodpovedajúcej jeho individuálnymi potrebám.

Riaditeľ školy je povinný pri výchove a vzdelávaní takéhoto žiaka zabezpečiť systematickú spoluprácu školy so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie, podľa možnosti aj so zákonným zástupcom. Podľa potreby škole sa odporúča spolupracovať s diagnostickým centrom alebo reedukačným centrom

Špecifikácia práce so žiakmi s jednotlivými poruchami

ŠPECIFICKÁ PORUCHA ČÍTANIA – dyslexia

- **OBLASTI prelínajúce sa do poruchy:**
 - **Priestor a čas**
 - **Ťažkosti s pamäťou**
 - **Jemná motorika**
 - **Čítanie**
 - **Hláskovanie**
 - **Počúvanie**
 - **Písanie**

ODPORÚČANIA:

- Uprednostňovať preverovanie vedomostí ústnou formou pred písomnou skúškou.
- Hodnotiť len vypracované úlohy, tie ktoré nestihne, nehodnotiť ako nesprávne.
- Viest' žiaka k správnej technike čítania, v prípade potreby tolerovať aj slabikovanie.
- V individuálnom kontakte viest' žiaka k plynulému slabikovanému hlasnému čítaniu.
- Zadávať krajšie úseky.

- Neznámy test neklasifikovať.
- Zameriť sa na nácvik čítania s porozumením, pochopenie prečítaného textu overovať kladením otázok.
- Podľa potreby umožniť používať záložku, resp. čítacie okienko.
- Odbúravať dvojité čítanie.

ŠPECIFICKÁ PORUCHA HLÁSKOVANIA - dysortografia

- **OBLASTI prelínajúce sa do poruchy:**
 - **Reč**
 - **Lateralita**
 - **Ťažkosti v koordinácii**
 - **Sluchové vnímanie**
 - **Spracovanie informácií**
 - **Jemná motorika**
 - **Nedostatočná krátkodobá pamäť**
- **ODPORÚČANIA:**
 - Vhodná je tiež forma doplňovačiek, testov s voľbou správnych odpovedí.
 - Pri prepise a odpise kombinovať prepis s doplňovačkami.
 - Množstvo prepisovaného textu redukovať, rešpektovať pomalšie tempo, častejšie žiaka kontrolovať.
 - Štylistickú, gramatickú a grafickú stránku písomného prejavu odporúčame hodnotiť s prihliadnutím na ŠVPU, ktorá priamo ovplyvňuje kvalitu písomnej práce žiaka (vhodné je slovné hodnotenie, hodnotenie počtom chýb, známku je vhodné hodnotiť, keď sa práca „podarí“).
 - Na hodinách slohu hodnotiť obsahovú stránku, nie gramatickú.
 - Slohové cvičenia v písomnej forme sú nevhodné, vhodná je forma ústneho prejavu s výberom tém rozvíjajúcich fantáziu dieťaťa. Vhodné je tiež dopĺňanie nedokončených viet alebo dokončenie príbehu, konverzácie.
 - Pri písaní diktátu voliť pomalšie tempo diktovania.
 - Chyby v diktátoch neopravovať klasickým spôsobom: (prepísať správne slovo, chyby neopravovať červeným, ale zeleným perom, slová správne napísané výrazne podčiarknuť, urobiť spoločný rozbor).
 - Možnosť doplňovacích cvičení namiesto diktátov na overenie znalosti pravopisných pravidiel.
 - Diktáty nehodnotiť známku horšou ako 3.

- Diktát dovoliť žiakovi napísať ako domácu úlohu, aj inou formou zoznámiť sa najprv s diktovaným textom.
- Po napísaní diktátu dať možnosť žiakovi opraviť svoje chyby.

Autokorektúra je jedna z veľmi dôležitých úloh práce žiakov a výborný prostriedok k náprave ťažkostí

ŠPECIFICKÁ PORUCHA ARITMETICKÝCH SCHOPNOSTÍ – dyskalkúlia

- **OBLASTI prelínajúce sa do poruchy:**
 - **Priestor a čas**
 - **Pamäť**
 - **Počítanie**
 - **Výpočty**
 - **Čísla**
 - **Meranie**

ODPORÚČANIA (MAT, FYZ, CHEM):

- Pri hodnotení striedavo využívať ústne i písomné odpovede.
- Opakovane žiaka motivovať a povzbudzovať k výkonu, čím získa sebaistotu.
- Tolerovať pomalšie tempo.
- Tolerovať pri písomnom nácviku matematických operácií chyby z nesprávneho podpísania čísel.
- Zadávať predtlačené kontrolné práce.
- Žiakovi umožniť dostatočný priestor na kontrolu práce.
- Pri kontrole spolupracovať so žiakom a viesť ho k zvládnutiu tejto činnosti.
- Slovné úlohy – nacvičiť istý typ (spolu, o viac, o menej, krát viac,...) nemeniť formuláciu zadania, zvýrazniť kľúčové slovo, čo mám žiak vypočítať.
- Pri slovných úlohách v prípade potreby nesprávny krok hneď žiakovi opraviť.
- Rozlišovať chyby vzniknuté z nezvládnutého učiva a chyby vznikajúce chybným odpisom, zámenou poradia číslic, písmen, chybným zápisom číslic pod seba, zníženou úpravou.
- Pracovné postupy rozplánovať na jednotlivé menšie kroky.
- Pri previerkach prispôbiť počet a náročnosť príkladov schopnostiam žiaka.
- Pred skúšaním dať žiakovi podobné úlohy a príklady na domácu prípravu.

ZMIEŠANÁ PORUCHA ŠKOLSKÝCH ZRUČNOSTÍ - súčasný výskyt dyskalkúlie s dyslexiou alebo dysortografiou

- **OBLASTI prelínajúce sa do poruchy:**
 - **Dyskalkúlia** – priestor a čas; pamäť; počítanie; výpočty; čísla; meranie.
 - **Dyslexia** – priestor a čas; ťažkosti s pamäťou; jemná motorika; čítanie; hláskovanie; počúvanie; písanie.
 - **Dysotografia** – reč; lateralita; ťažkosti v koordinácii; sluchové vnímanie; spracovanie informácií; jemná motorika; nedostatočná krátkodobá pamäť.
- **ODPORÚČANIA:**
- Platia tie isté odporúčania ako pri jednotlivých vývinových poruchách učenia.

INÉ VÝVINOVÉ PORUCHY ŠKOLSKÝCH ZRUČNOSTÍ – dysgrafia

- **OBLASTI prelínajúce sa do poruchy:**
 - **Organizácia výučby**
 - **Jemná motorika**
 - **Koncentrácia**
 - **Riadenie triedy**
- **ODPORÚČANIA:**
- Pri písomnom prejave je potrebné, aby si žiak diktoval čo píše a naučil sa po sebe kontrolovať si text.
- Pri písaní je lepšie písať znamienka ihneď, aj keď sa poruší zásada plynulého písania.
- Pri prepise a odpise kombinovať prepis s doplnovačkami, umožniť tiché „diktovanie si“, množstvo prepisovaného textu redukovat', rešpektovať pomalšie tempo, častejšie žiaka kontrolovať.
- Stimulovať jemnú motoriku a motoriku rúk uvoľňovacím cvičeniami, dbať o správne držanie písacej potreby a sedenie.
- Pri písaní poznámok dovoliť žiakovi písať si len hlavné body, rešpektovať osobné pracovné tempo žiaka.
- Nedávať prepisovať zošity kvôli úprave.

ZNÍŽENÝ INTELEKT

- Diagnostikou sa zistí, že žiak zlyháva na základe zníženého intelektu – **jedná sa o žiaka so ŠVVP.**

- Žiakovi budú poskytnuté PO v zmysle zákona, ale môžete použiť odporúčania, ktoré žiakovi pomôžu vo VVP.

ODPORÚČANIA – ostatné vyučovacie predmety

- Alternatívne formy zisťovania vedomostí sú vhodné tiež v rámci ostatných predmetov.
- Kľúčové previerky písať s predĺženým časom (cca o 20 %) a redukciou množstva úloh.
- Tolerovať pomalšie pracovné, psychomotorické tempo, tempo písania, čítania, počítania.
- V náukových predmetoch zvýrazniť podstatné veci.
- Naučiť žiaka pracovať s pojmovými mapami, so zápisom pojmov, vzťahov a súvislostí, ktoré v zjednodušenej forme môže používať aj pri vlastnej odpovedi.
- Multisenzoriálny prístup vo výuke – používať pri výklade, pri osvojovaní si nového učiva čo najviac zmyslov (počúvaj-pozerať-hovor-napiš-ukáž).
- Nezadávať písomné práce vo forme úloh s obmedzeným časom, bleskovky, päťminútovky - výsledky nehodnotiť.
- Skontrolovať porozumenie zadania, dovoliť žiakovi otázky aj v priebehu práce, písomky, priebežne usmerniť v prípade potreby pri samostatnej práci.
- Zadanie rozdeliť na kratšie úseky, kontrolovať postup práce, nielen výsledok.
- Žiak by mal byť dopredu informovaný o písaní previerky, o obsahu a rozsahu písomnej práce.
- Cvičenia krátke, každodenné, postupne zvyšovať nároky po zvládnutí predchádzajúcich cvičení.
- Ústretový, nápomocný prístup pri odpovediach, kľásť pomocné otázky, nestresovať.
- Nedávať priestor pre výsmech spolužiakov, poskytnúť možnosť odpovede mimo triedy.
- V jeden deň písať písomnú prácu len z jedného predmetu.
- Hodnotiť len vypracované úlohy, tie ktoré žiak nestihne, nehodnotiť ako nesprávne.
- Častú motiváciu, povzbudenie a poskytnutie spätnej väzby.
- Systematický individuálny prístup, aby žiak postupne prebral učivo.
- Rozdelenie pokynov na menšie časti a podľa potreby každú z nich žiakovi zvlášť opakovať.
- Pri písomnom overovaní vedomostí voliť skôr práce menšieho rozsahu, testové formy, stručné odpovede.
- Časovo limitované práce sú nevhodné, práce hodnotiť po verbálnom doskúšaní žiaka.

- Vo všetkých predmetoch tolerovať zníženú kvalitu písomného prejavu (do hodnotenia nezahrňovať chyby vznikajúce chybným odpisom, nedostatočnou úpravou, tolerovať zápis tlačeným písmom), uprednostniť kvalitu pred kvantitou.
- Preferovať ústny prejav, nenaliehať na pohotovú odpoveď.
- Ponechať dostatok času na spracovanie a kontrolu písomných prác.
- Pomôcť žiakovi s porozumením textu.
- Priebežne overovať správne pochopenie zadania.
- Pri odpovediach, kde je potrebné vedieť poučky naspamäť, voliť možnosť dopĺňovania textu poučky alebo formou testov s výberom viacerých možných odpovedí.
- Záujem žiaka o dané učivo vyvolať používaním rôznych vizuálnych pomôcok, do výučby začleňovať názorné a praktické ukážky.
- U žiakov s ťažšou formou VPU tolerovať kopírovanie poznámok, zvukový záznam výkladu.

ODPORÚČANIA – cudzí jazyk

- Tolerovať nedostatočné rozlišovanie slov, deficity v zrakovom vnímaní – nesprávny zápis slov, neschopnosť identifikovať slová v niekoľkoriadkových textoch.
- Dovoľiť prepisy slov „píš ako počuješ“.
- Preferovať verbálne osvojovanie si cudzieho jazyka, osvojenie si praktických vetných celkov – dorozumievanie sa v cudzine (postupné zhotovenie slovníka zaužívaných výrazov, pádových väzieb sloviess s predložkami, väzieb podstatných mien so slovesami, vetné konštrukcie, zaužívané frázy).
- Nie je vhodné vysvetľovať viac gramatických javov, pravidiel naraz – napr. jedno modálne sloveso (precvičiť, odtrénovať vo väzbách).
- Farebne zobrazovať kmeň slova, gramatické kategórie, slovné druhy.
- Zápis textu do riadkov, alebo prehľadných celkov s jednoduchou orientáciou na ploche.
- Nepostupovať k vyššej úrovni, pokiaľ nebola zvládnutá predchádzajúca.
- Nové slová si osvojovať vo väzbách, spájať obrázky so slovami, vyhľadávať slovné spojenia k situačným obrázkom, nové prvky napr. gramatického učiva hneď spájať s komunikáciou.
- Vyskúšať efektívnosť „sluchovej cesty“ pri vyučovaní.
- Zamerať sa na osvojovanie najdôležitejšej slovnej zásoby a slovných spojení, viet a fráz (používať magnetofón, diktafón, prípadne žiak opakuje po učiteľovi).

Písomnú formu výučby ponechať ako vedľajšiu.

- Skúšanie naučených slovíčok písomnou formou zvážiť, chyby v zápise tolerovať, ak sú foneticky správne zapísané.
- Chyby opravovať zeleným perom, vhodné je využitie PC k samostatnej práci, taktiež na domácu prípravu.

- Nežiadať od žiaka doslovné preklady a skladanie viet z izolovane osvojených slovíčok.
- Nežiadať od žiaka presné osvojenie a používanie všetkých gramatických pravidiel.
- Zamerať sa na schopnosť žiaka porozumieť jazyku a dohovoriť sa v bežných situáciách, učiť žiaka bežným nadpisom, krátkym pokynom (napr. stanica, obchod,...).
- Používať dopĺňovanie vhodných slov do viet (ústnou formou).
- Nedávať čítať dlhé a náročné texty.
- Odpovedať na základe otázok – pri reprodukcii súvislého textu využívať podporné otázky, resp. vypracovať pre žiaka štruktúrovanú osnovu.
- Nepísať do stĺpcov, ale do riadkov, na čítanie taktiež používať text písaný do riadkov, nepoužívať v učebniciach tzv. „bublíny“.
- Trénovať reakcie na pokyny v cudzom jazyku bez prekladu do slovenského jazyka.
- Podľa možnosti uprednostniť učebnice a pracovné zošity s výkladom v slovenčine.
- Zhotoviť slovník zaužívaných výrazov a idiomov, pádových väzieb sloves s predložkami, väzieb podstatných mien so slovesami.

Hodnotenie – cudzí jazyk

- Nie je vhodné hodnotiť v kontexte celej triedy, ale so žiakom samotným v porovnaní s predchádzajúcimi výkonmi a s vynaloženým úsilím/snahou žiaka.
- Priebežne hodnotiť každý výkon žiaka.
- Hodnotiť čo najrýchlejšie po práci, inak hodnotenie, či už pochvala alebo kritika sa míňa účinku.
- Preferovať ústne skúšanie – odpovedať na základné otázky, vo vyšších ročníkoch pri reprodukcii súvislého textu využívať podporné otázky, resp. vypracovať pre žiaka štruktúrovanú osnovu.
- Obmedziť skúšanie pred tabuľou.
- Písomný prejav nie je nutné vždy klasifikovať.
- Nehodnotiť úpravu, ale obsahovú stránku.
- Pri hodnotení striedať typy hodnotenia – známka, slovné hodnotenie, body, pomocou symbolov.
- Pri negatívnom hodnotení nevyjadrovať sa ironicky, výsmešne.
- Žiak by mal vedieť, za čo môže byť odmenený a za čo kritizovaný.
- Práce hodnotiť, iba ak sa „podaria“, vždy využiť aj inú alternatívu hodnotenia.
- Pri precvičovaní a overovaní vedomostí používať testy s voľbou správnej odpovede.

- Slovnú zásobu skúšať v kratších úsekoch.
- Dať viac času na kontrolu práce.

POMÔCKY – didaktické, kompenzačné, upravené materiály

- **DIDAKTICKÉ POMÔCKY:** pravidlá slovenského pravopisu; rôzne gramatické tabuľky; tabuľka malej a veľkej násobilky; číselná os; prehľad vzorcov; matematické, fyzikálne, chemické tabuľky; atlas; slovník; ilustrácie; kartičky so slabikami; názorné pomôcky.
- **KOMPENZAČNÉ POMÔCKY:** dyslektické (čítacie) okienko; dyslektická tabuľka (farebné odlíšenie a prehľadné usporiadanie rozdelenia hlások; gramatické pravidlá; tvrdé a mäkké spoluhlásky a slabiky, vybrané slová); obrázková abeceda; písmená na kockách; vytvárať si na kartičkách vzory na riešenie jednotlivých algoritmov, na ktorých bude mať rozkrokované jednotlivé matematické postupy a naučiť žiaka pracovať s nimi; podľa možnosti pripustiť kalkulačku; premeny jednotiek; ideálne ak si dieťa vyrobí svoj vlastný vzorcovník z matematiky, ale i z jazykov.
- **UPRAVENÉ MATERIÁLY:** tlačené (kopírované) materiály na individuálnu prácu; predpísané texty na dopĺňanie a cvičenia kde sa dopisuje i/y; diktát pripravený ako dopĺňovačka; učiteľom pripravené poznámky - nalepenie do zošita; odkopírované poznámky od spolužiakov; farebné podčiarkovanie; zvýrazňovanie podstatného v texte; vypracovanie osnovy; vyjadrenie obsahu obrázkom; nákresy; rozdelenie učebného textu pri štúdiu na kratšie úseky; vypracovanie konspektu (zápis podstatného z toho, čo sa práve naučil v bodoch); pojmové mapy; v numerických úlohách naučiť jeden spôsob vypočítania (neponúkať rôzne možnosti vypočítania toho istého príkladu).
- Skratky:
- ADHD – porucha pozornosti spojená s hyperaktivitou
- CPP – Centrum poradenstva a prevencie
- IKT - informačno komunikačné technológie
- IVP – Individuálny vzdelávací program
- SZP – sociálne znevýhodnené prostredie
- ŠkVP – školský vzdelávací program
- ŠPT – školský podporný tím
- ŠVVP – špeciálne výchovno–vzdelávacie potreby
- VPU – vývinové poruchy učenia
- ZŠ s MŠ – základná škola s materskou školou